

Svensk författningssamling

Lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Utfärdad den 22 februari 2024

SFS 2024:85

Publicerad
den 28 februari 2024

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453) dels att 2 a kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 5 kap. 1 d §, 6 kap. 2, 4 och 7–8 §§, 7 kap. 1 och 3 a §§, 8 kap. 1 §, 10 kap. 4 och 6 §§, 11 kap. 3, 3 a och 4 b §§ och 12 kap. 2 och 10 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 kap. 4 § och 6 kap. 1 a och 6 d §§, av följande lydelse.

1 kap.

4 § Bestämmelser om skyddat boende för barn när samtycke saknas från en av vårdnadshavarna finns i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

2 a kap.

4 §² En kommun behåller ansvaret för stöd och hjälp åt en enskild som till följd av ett beslut av kommunen vistas i en annan kommun i

1. familjehem enligt 6 kap. denna lag eller 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,

2. hem för vård eller boende, i skyddat boende eller i stödboende enligt 6 kap.,

3. särskild boendeform för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra eller tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,

4. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2,

5. bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 8 eller 9 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

6. annat boende, om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun.

3 kap.

2 §³ Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen ska bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av nya och äldre bostadsområden i kommunen. Nämnden ska också verka för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir lätt tillgängliga för alla.

¹ Prop. 2023/24:31, bet. 2023/24:SoU6, rskr. 2023/24:130.

² Senaste lydelse 2018:1724.

³ Senaste lydelse 2015:982.

Socialnämnden ska även i övrigt ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och unga, för äldre, för dem som utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående och för andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden ska i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

5 kap.

1 d §⁴ Kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller som är placerade i ett skyddat boende. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa barn och unga eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

6 kap.

1 a § Socialnämnden ska sörja för att den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp kan tas emot i ett skyddat boende.

2 §⁵ Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende, stödboenden och skyddade boenden. Enligt 3 § ska dock behovet av vissa hem tillgodoses av staten.

4 §⁶ Vård i familjehem, hem för vård eller boende, stödboende och skyddat boende ska bedrivas i samråd med socialnämnden. Detta gäller även sådana hem som avses i 3 §.

6 d § Socialnämnden får bevilja ett barn sådant skyddat boende som avses i 1 a § endast om barnet placeras där tillsammans med en vårdnadshavare som är myndig och som också beviljas insatsen.

Bestämmelser om skyddat boende när samtycke saknas från en av vårdnadshavarna finns i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

7 §⁷ Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende

1. medverka till att de får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden,
2. verka för att de får lämplig utbildning,
3. verka för att de får den hälso- och sjukvård som de behöver, och
4. lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

7 a §⁸ Socialnämnden ska i fråga om de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende lämna dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

⁴ Senaste lydelse 2019:909.

⁵ Senaste lydelse 2015:982.

⁶ Senaste lydelse 2015:982.

⁷ Senaste lydelse 2015:982.

⁸ Senaste lydelse 2015:982.

7 b §⁹ Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende främst genom

1. regelbundna personliga besök i det hem eller boende där barnet eller den unge vistas,
2. enskilda samtal med barnet eller den unge,
3. samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem eller på boendet, och
4. samtal med vårdnadshavarna.

Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

7 c §¹⁰ När vård ges i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende, ska det finnas en av socialnämnden särskilt utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge.

Socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål.

8 §¹¹ Vårdas ett barn med stöd av denna lag i ett annat hem än det egna, ska socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas.

Detsamma gäller när ett barn har beviljats skyddat boende enligt denna lag.

7 kap.

1 §¹² Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ får inte utan tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg yrkesmässigt bedriva

1. verksamhet i form av stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende enligt 6 kap.,
2. verksamhet i form av boenden som motsvarar dem som avses i 5 kap. 5 § andra och tredje styckena eller 5 kap. 7 § tredje stycket,
3. verksamhet i form av hem för viss annan heldygnsvård,
4. verksamhet i form av hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet, oavsett var verksamheten bedrivs,
5. verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till sådana hem som tar emot barn, eller
6. hemtjänst.

Kommuner och regioner som bedriver verksamhet som avses i första stycket 1–4 och 6 ska anmäla denna verksamhet till Inspektionen för vård och omsorg innan verksamheten påbörjas.

⁹ Senaste lydelse 2015:982.

¹⁰ Senaste lydelse 2015:982.

¹¹ Senaste lydelse 2022:665.

¹² Senaste lydelse 2019:909.

3 a §¹³ Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, stödboende, skyddat boende eller sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket ska överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen, när gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder.

När gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder ska handlingar i enskild verksamhet, av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen.

8 kap.

1 § Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. Kommunen får dock, utom i fråga om barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning.

Om ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Socialnämnden får i sådana fall ta emot underhållsbidrag som avser barnet.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte i fråga om tjänster för vilka avgift har bestämts enligt 2 §.

Bestämmelserna i andra stycket gäller inte i fråga om barn som är placerade i skyddat boende med stöd av denna lag eller lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

10 kap.

4 §¹⁴ Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får ges endast åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden i ärenden som är en uppgift för nämnden enligt 6 kap. 6, 8–8 b och 11 a–13 §§ denna lag, 4, 6 och 6 a §§, 11 § första och andra styckena, 13, 13 b och 13 c §§, 14 § tredje stycket, 21, 22, 24, 26, 27, 31 b, 31 d, 31 i, 32 a, 32 b och 43 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, 3 kap. 3 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1, 3 och 6 §§, 7 kap. 1 § och 8 kap. 7 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende samt 11 och 13 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Första stycket gäller även i ärenden enligt 6 kap. 14 § om samtycke vägras och beslut enligt 9 kap. 3 § om att föra talan om återkrav enligt 9 kap. 1 §.

6 § Bestämmelser om rätt att i vissa fall fatta beslut i socialnämndens ställe finns i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

¹³ Senaste lydelse 2015:982.

¹⁴ Senaste lydelse 2022:665.

11 kap.

3 §¹⁵ När någon behöver vårdas i ett hem för vård eller boende, stödboende, skyddat boende eller familjehem ska en plan upprättas för den vård som socialnämnden avser att anordna (vårdplan).

En vårdplan som gäller ett barn ska revideras senast när barnet har varit placerat i två år. Vårdplanen ska vid denna tidpunkt, om det inte möter särskilda hinder, särskilt avse barnets långsiktiga boende. Därefter ska vårdplanen revideras vid behov.

För barn och unga som vårdas i ett hem för vård eller boende, stödboende, skyddat boende eller familjehem ska en plan upprättas över hur vården ska genomföras (genomförandeplan).

En vårdplan och en genomförandeplan ska även uppta åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

3 a §¹⁶ Socialnämnden ska, om det inte är obehövt, underrätta regionen om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Detsamma gäller i anslutning till att en placering av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år i ett skyddat boende inleds.

4 b §¹⁷ Socialnämnden får besluta om uppföljning av ett barns situation efter det att en placering med stöd av denna lag i ett familjehem, ett skyddat boende eller i ett hem för vård eller boende har upphört. Detsamma gäller när en placering som beslutats med stöd av lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende har upphört.

En sådan uppföljning får ske om barnet, utan att förhållanden som avses i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga föreligger, bedöms vara i särskilt behov av nämndens stöd eller skydd men samtycke till sådan åtgärd saknas.

Bestämmelser om uppföljning när vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga upphör finns i 21 b och 21 c §§ den lagen.

12 kap.

2 §¹⁸ Följande handlingar får inte gallras med stöd av bestämmelserna i 1 § första stycket:

1. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om faderskap eller föräldraskap enligt 1 kap. 9 § förädrabalken,

2. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om adoption,

3. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, familjehem, stödboende, skyddat boende, sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket eller annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet.

Avtal enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket eller 15 a § tredje stycket förädrabalken som godkänts av socialnämnden får inte gallras förrän barnet fyllt arton år.

¹⁵ Senaste lydelse 2020:1260.

¹⁶ Senaste lydelse 2019:909.

¹⁷ Senaste lydelse 2022:665.

¹⁸ Senaste lydelse 2015:982.

Handlingar ska vidare undantas från gallring enligt bestämmelserna i 1 § av hänsyn till forskningens behov i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner beträffande ett representativt urval av personer.

10 §¹⁹ Av 10 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att socialnämnden utan hinder av sekretess kan polisanmäla brott som hindrar nämndens verksamhet. Av 10 kap. 21–23 §§ samma lag följer att sekretess även i vissa andra fall inte hindrar att uppgifter som angår misstanke om brott lämnas till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller annan myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet.

Detsamma gäller enligt 10 kap. 19 § samma lag uppgifter som behövs för att förhindra ett förestående eller avbryta ett pågående brott som avses i den paragrafen. Av 10 kap. 18 a § samma lag framgår att sekretess inte heller hindrar att en uppgift som rör en enskild som inte har fyllt tjuogoett år lämnas till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen i brottsförebyggande syfte under vissa angivna förutsättningar. Av 10 kap. 18 b § samma lag framgår att sekretess inte heller hindrar att en uppgift som rör en enskild lämnas till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen i syfte att förebygga terroristbrottslighet under vissa angivna förutsättningar. Av 10 kap. 18 c § samma lag framgår dessutom att sekretess inte heller hindrar att en uppgift som rör en enskild eller en närstående till den enskilde lämnas till Polismyndigheten i syfte att förebygga våld eller andra övergrepp mot en närstående under vissa angivna förutsättningar.

Från socialtjänsten ska utan hinder av sekretess lämnas

1. uppgifter om huruvida någon vistas i ett hem för vård eller boende, skyddat boende, stödboende eller familjehem, om uppgifterna för särskilt fall begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten eller Skatteverket,

2. uppgifter som behövs i ett ärende hos Skatteverket om skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481), och

3. uppgifter om en studerande som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja denne från högskoleutbildning eller polisprogrammet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2024.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden och mål om tillsyn som har inletts före ikraftträdandet.

3. Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ som före ikraftträdandet påbörjat verksamhet i form av sådant skyddat boende som avses i 7 kap. 1 § första stycket 1, ska senast den 1 augusti 2024 ansöka om tillstånd enligt denna lag för att få fortsätta bedriva verksamheten. Påbörjad verksamhet utan tillstånd får fortsätta endast fram till dess att ett slutligt beslut i tillståndsärendet fått laga kraft.

På regeringens vägnar

JAKOB FORSSMED

Cecilia Torstensson
(Socialdepartementet)

¹⁹ Senaste lydelse 2021:645.